

VALÓS TÉRBEN – AZ ONLINE TÉRÉRT

Networkshop 31: országos konferencia

2022. április 20–22.
Debreceni Egyetem

Szerkesztette: Tick József, Kokas Károly, Holl András

HUNGARNET Egyesület
Budapest, 2022

A kötet megjelenését támogatta az
Energiaügyi Minisztérium

Szerkesztette: Tick József, Kokas Károly, Holl András

Tipográfia és tördelés: Vas Viktória

Workshop

2022. április 20–22. Debreceni Egyetem, konferencia előadásainak közleményei

ISBN 978-615-82243-0-7

DOI: [10.31915/NWS.2022](https://doi.org/10.31915/NWS.2022)

Kiadja a HUNGARNET Egyesület
az MTA Könyvtár és Információs Központ közreműködésével
Budapest
2022

Borítókép: [freepik.com](https://www.freepik.com)

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Lencsés Ákos: A nyílt tudomány pénzügyi vonatkozásai	7
Farkas Katalin: Centenáriumi média-adattár és virtuális kiállítás létrehozásának tanulságai az SZTE Klebelsberg Könyvtárban	13
Bódog András: A nyílt archívumi információs rendszer (OAIS) szabványának honosítása.....	20
Perlaki Attila: Oktatást segítő gamifikációs alkalmazások, mint szakdolgozati témák	27
Csapó Noémi – Dani Erzsébet: APPropó fejlődés – A Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár mobilapplikációja.....	32
Simon András: Integrált könyvtári rendszerek tranzakciós rekordjainak vizsgálata, a könyvtári állomány digitalizálásának tervezésekor.....	41
Németh Márton: Az OSZK Webarchívum nemzetközi kapcsolatai.....	58
Antal Péter: A mesterséges intelligencia kihívásai a XXI. század társadalmára	70
Hajdu Csaba – Szilágyi Zoltán: Modern robotikai technológiai ismeretek oktatása „Teljes spektrumú” oktatási módszerrel	77
T. Nagy László – Boda István Károly – Tóth Erzsébet: E-tananyagfejlesztés virtuális 3D környezetben.....	84
Palencsárné Kasza Marianna: Digitális átállás – Minőség – lehetőségek az EQAVET terén.....	92
Nagy Gyula: Nemzetközi kitekintés a felsőoktatási könyvtárak világára: a EUGLOH könyvtári workshopja	99
Babocsay Gergely: Az európai természettudományi gyűjtemények digitális integrációja: határ a csillagos ég.....	108
Somorjai Noémi: Egyenlőtlenségek a tudományos kutatás területén. Az amatőr kutatók szerepe	114
Molnár Dániel – Dani Erzsébet: Robotok a könyvtárban: Hogyan válhat a robotika a könyvtári mindennapok részévé?	122
Horváthné Felföldi Helga: Digitalizáció a szakképzésben. A Szakmajegyzékben szereplő szakmák digitáliskompetencia jártassági szintjeinek felülvizsgálata	130
Kalcsó Gyula: Ne csak útra csomagoljunk! Miért fontos a csomagolás a digitális megőrzésben?	138
Karsa Zoltán István – Szeberényi Imre: A CIRCLE felhő elmúlt évtizede	146
Bobák Barbara – Kasza Péter: Az MI lehetőségei a kora újkori filológiában: Johannes Michael Brutus <i>Rerum Ungaricarum</i> libri kéziratának digitális kiadása (esettanulmány)	154
Egyed-Gergely Júlia – Vajda Róza, Gárdos Judit – Horváth Anna – Meiszterics Enikő – Micsik András – Martin Dániel – Marx Attila – Pataki Balázs – Siket Melinda: Szociológia, kutatási adatok, mesterséges intelligencia: lehetőségek és tapasztalatok	161
Szemes Botond – Bajzát Tímea – Fellegi Zsófia – Kundráth Péter – Horváth Péter – Indig Balázs – Dióssy Anna – Hegedüs Fanni – Pantyelejev Natali – Sziráki Sarolta – Vida Bence – Kalmár Balázs – Palkó Gábor: Az ELTE Drámakorpuszának létrehozása és lehetőségei.....	170

Sebestyén Ádám: Az ELTEdata szemantikus adatbázis legújabb fejlesztései.....	179
Szlamka Erzsébet: Új trendek a tanulási eredmények tanúsításában	185
Tóth Máté – Héjja Balázs: Webshop indítása közkönyvtári környezetben.....	192
Etlinger Mihály – Hernády Judit: A kiadás hagyatéka / a hagyatéka kiadása: A Régi Magyar Költők Tárának hálózati kiadásáról.....	199
Varga Emese – Makkai T. Csilla: „Ki a fenének kell collstok?” A digitális szöveg rejtett mértékegységei	204
Dobás Kata – Fazekas Júlia: ITIdata – Egy irodalmi adatbázis fejlesztése Wikibase alapon és ennek hasznosítása Kosztolányi Dezső forrásjegyzékénél	211
Sörény Edina: Kézai Simon Program – digitális családi fotóarchívum.....	219
Fülöp Tiffany – Molnár Tamás – Hoczopán Szabolcs: Open Monograph Press e-könyvplatform a Szegedi Tudományegyetemen	227
Palkó Gábor: Mesterséges intelligencia, digitális bölcsészet, kulturális örökség: trendek és eredmények.....	235
Pergéné Szabó Enikő – Bátfai Mária Erika: A tudományos publikálás támogatása a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban	241
Csirmazné Rezi Éva: Nemzetközi kiadványazonosítók és kötelempéldányok kezelése az OSZK OKP (Országos Könyvtári Platform) rendszerében	250
Alföldi István – Dióssy Anna Laura: Digitálisan született kutatási anyagok megőrzése: a relációs adatbázis mint born-digital objektum	262
Fekete Norbert: HTR-modellépítés és kézírásfelismerés nagyméretű, többszerzős szövegtörzsen. A Transkribus alkalmazása az Arany János hivatali iratokon.....	271
Horváth Péter – Kundráth Péter – Palkó Gábor: ELTE Népdalkorpusz – magyar népdalok gépileg annotált adatbázisa	276
Nagy György: IKT eszközök alkalmazása az alsó tagozatos környezetismeret órákon.....	284
Köpösdí Zsuzsa – Molnár Tamás: Multimédiás, interaktív és adaptív tananyagok létrehozásának lehetőségei H5P keretrendszerrel	289
Jankó Tamás: Munka 4.0 – Ipar 4.0 – Szakképzés 4.0 – : A digitális kompetencia jövőbeni fejlesztési útjai	296
Békésiné Bognár Noémi Erika – Nagy Andor: Megújuló könyvtári statisztika: az egységes adatstruktúra és a korszerű megjelenítés kialakításának útján	304
Bolya Máttyás: Kézírtos dallamlejegyzések feldolgozása MI-vel támogatott digitális környezetben	310
Maróthy Szilvia – Seláf Levente – Vigyikán Villó: Régi magyar verskorpusz összeállítása stilometriai és számítógépes metrikai kutatásokhoz	324
Szűcs Kata Ágnes: Kézírtos források transzformációinak lehetőségei a közgyűjteményekben.....	330
Fellegi Zsófia: A digitális filológia infrastruktúrái. A DigiPhil megújulásáról.	338
Mihály Eszter: Mi az a dHUpla? A Digitális Bölcsészeti Platform bemutatása.....	345
Nemeskey Dávid Márk – Palkó Gábor: Szemantikus névelim-azonosítás magyar nyelvű szövegeken (a HuWikifier bemutatása)	359

Nemzetközi kiadványazonosítók és kötelezpéldányok kezelése az OSZK OKP (Országos Könyvtári Platform) rendszerében

Csirmazné Rezi Éva
Országos Széchényi Könyvtár
rezi.eva@oszk.hu

Absztrakt: Régi vágya az Országos Széchényi Könyvtárnak, hogy a nemzeti könyvtári feladatok ellátására fejlesztett különböző adatbázisok és nyilvántartások egy rendszerben legyenek kezelve. Különös tekintettel arra a törekvésre, hogy a már egyszer valahol rögzített kiadványadat vagy kiadói információ ne vesszen el, hanem kísérje végig a kiadványt a feldolgozási munkafolyamaton.

Az Országos Könyvtári Platform úgynevezett KAPU moduljának azon részét mutatom be, amely az OSZK Kötelezpéldány- és Kiadványazonosító-kezelő Osztály munkafolyamatait érinti. A KAPU modulnak – többek között – feladata a nemzetközi kiadványazonosítók (ISBN, ISMN, ISSN) kiutalása és a kapcsolódó kiadói adatok biztonságos kezelése, a kiadványazonosítók felhasználásának ellenőrzése, továbbá a kötelezpéldányok érkeztetési és szétosztási adatainak nyilvántartása.

Kulcsszavak: Országos Könyvtári Platform, Országos Széchényi Könyvtár, nemzetközi kiadványazonosítók (ISBN, ISMN, ISSN), kötelezpéldány

Bevezető

Az Országos Széchényi Könyvtárban már korábban is készültek különböző tervek és specifikációk arra vonatkozóan, hogy a nemzetközi kiadványazonosítók kezelését, hogyan lehetne összekapcsolni a kötelezpéldányok érkeztetésével, illetve az így létrejött rekordkezdeményeket, milyen módon lehetne áttölteni a nemzeti könyvtár integrált könyvtári rendszerébe.

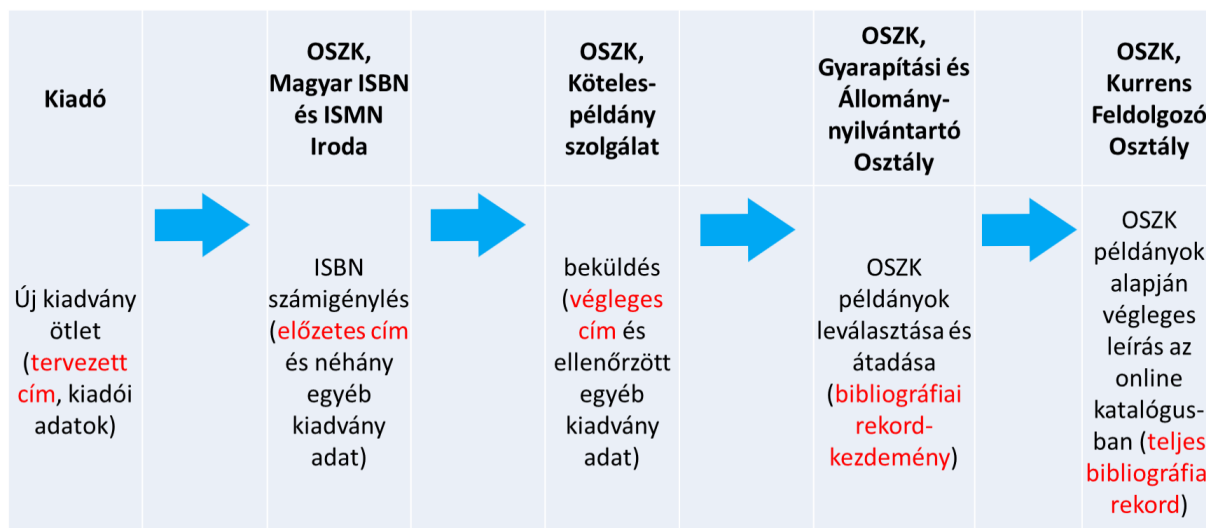
Az Országos Könyvtári Platform (a továbbiakban OKP) egy olyan új szemléletű, rugalmas könyvtári rendszer, amely bővíti az integrált könyvtári rendszerek funkcióit, megvalósítja a nemzetközi kiadványazonosítók (ISBN, ISMN, ISSN) és kötelezpéldányok kezelését.

Mi volt a cél a kiadványazonosítók és a kötelezpéldányok nyilvántartásának megújításával?

- Nyilvántartási rendszereink korszerűsítése (több adat tárolásának lehetősége és azok több szempontú visszakereshetőségének biztosítása).
- Partnereink (testületi- és magánkiadók, kötelezpéldányból részesülő könyvtárak) munkájának hatékonyabb támogatása.
- A könyvtári feldolgozó munkafolyamatok felgyorsítása.
- Az információk (dokumentumok bibliográfiai metaadatai, kiadványok kiadáshoz és kötelezpéldány elosztáshoz kapcsolódó adatok) egyszeri rögzítésének biztosítása és a párhuzamos nyilvántartások és munkafolyamatok megszüntetése.
- A különböző nyilvántartások összekapcsolása oly módon, hogy az OSZK integrált rendszerének is részévé váljanak.

Hogyan tudjuk biztosítani az egyszeri adatrögzítést és az információk akadálymentes továbbítását? Hogyan tudjuk megakadályozni a munkafolyamatok ismétlődését?

Legrövidebben a következőképp válaszolhatunk erre: az eddig különálló nyilvántartásainkat összekapcsoljuk és egy rendszerben kezeljük az adatokat. Ez így nagyon egyszerűen hangzik, de a megvalósítás során sok problémába ütköztünk. Az 1. számú ábrán nyomon követhető, hogy az összekapcsolt és újragondolt nyilvántartásunkban mit is jelent az információáramlás egy adott mű kiadása során. Vagyis, hogyan jutunk el egy kiadói ötlettől a könyvtári rendszerben létrejövő bibliográfiai rekordhoz?

1. ábra Hogyan lesz egy kiadói ötletből bibliográfiai rekord?

Természetesen nem csak kiadványadatokat kezelünk az új rendszerben, hanem partneri, pl. kiadói adatokat is, amelyek a szigorú GDPR-szabályozás miatt fokozott figyelmet igényeltek a rendszer kialakítása során.

Miben jelent újdonságot az OKP rendszer Kapu modulja az osztályunk munkafolyamatait illetően?

Elsősorban abban, hogy az OSZK integrált rendszerének részeként, egy adatbázisban kezeli mind a nemzetközi azonosítók számkialakítását, mind a számkialakításhoz kapcsolódó kiadók nyilvántartását, illetve a kötelesempéldányok érkezését és szétosztását is. A kötelesempéldány-érkezéskor létrejött bibliográfiai rekordkezdemény pedig jó alapot nyújt a feldolgozó könyvtáros kollégák számára a teljes bibliográfiai rekord elkészítéséhez.

A nemzetközi kiadványazonosító számok (ISBN, ISSN, ISMN) magyarországi bevezetése különböző időpontokban történt. Ezért is kapcsolódtak különböző nyilvántartások, majd később adatbázisok a számkialakításokhoz. Hazánkban 1974-ben kezdték el alkalmazni az ISBN- (International Standard Book Number), majd 1977-től az ISSN- (International Standard Serial Number) azonosítókat. A nemzetközi gyakorlatban az ISBN-t már 1970-től, míg az ISSN-t, illetve annak elődjét, az ISDS-azonosítót 1972-től használták. Az ISMN- (International Standard Music Number) azonosítók alkalmazása 1993-ban indult el, mely rendszerhez 2001-ben csatlakozott Magyarország. A kiadványazonosítók használatát nemzetközi szabványok (lásd 2. ábra) írják elő, ugyanakkor hazánkban jogszabály nem teszi kötelezővé ezeknek az alkalmazását.

Azonosító rövid név	Azonosító teljes név	Milyen kiadványtípusra alkalmazzák?	Nemzetközi alkalmazás kezdete	Magyarországi alkalmazás kezdete	Szabvány
ISBN	International Standard Book Number	könyv, térkép (nyomtatott és elektronikus)	1970	1974	MS ISO 2108
ISSN	International Standard Serial Number	időszaki kiadványok, integráló kiadványok (nyomtatott és elektronikus)	1972	1977	MS ISO 3297
ISMN	International Standard Music Number	kották, zeneművek (nyomtatott és elektronikus)	1993	2001	MS ISO 10957

2. ábra Nemzetközi kiadványazonosítók

A kiadói partneri nyilvántartás az ISBN-számkiutalásokkal egyidőben kezdett el épülni azoknak a kiadóknak az adataiból, amelyek bármikor is ISBN-számigényléssel fordultak a Magyar ISBN Nemzeti Központoz. A jelenleg hatályos 717/2020. (XII. 30.) Korm. rendeleten¹ alapuló kötelezpéldányokból való részesülés pedig a nemzeti könyvtár alapításától (1802-től) fontos eszköze az állománygyarapításnak. Természetesen a kötelezpéldányként beküldött kiadványok nem minden példányát a nemzeti könyvtár őrzi, hiszen a kormányrendelet alapján más országos szakkönyvtárak és egyes egyetemi könyvtárak is részesülnek a kötelezpéldányokból. Többek között ezért volt fontos, hogy a kötelezpéldány-nyilvántartás is része legyen az OKP Kapu moduljának.

Milyen követelményeknek kellett megfelelnie az új rendszernek?

A fejlesztő munkatársak nem voltak egyszerű helyzetben. Nemcsak az eddig jól működő számkiutaló rendszereket, a kötelezpéldány-érkeztetést és elosztást kellett összekapcsolniuk, hanem új elvárásoknak is meg kellett felelni. A legtöbb fejtörést a kiadványazonosító számok nem megfelelő használata és a hiányos impresszumú kiadványok kezelése okozta.

Az OKP ISBN/ISMN-kezelő része felé támasztott alapkövetelmények

Mivel az ISBN- és az ISMN-azonosítók felépítése hasonló, így a számkezelésekhez kapcsolódó követelmények is szinte teljesen megegyeztek:

- ISBN/ISMN-számkiutalás kezelése előzetes adatok alapján. A kiadók által megadott kiadói és kiadvány adatok alapján kiadói rekordok és előzetes kiadványrekordok létrehozása.
- ISBN/ISMN-számellenőrzés biztosítása a beérkezett kiadványok alapján. A kötelezpéldányként vagy egyéb forrásból beszerzett kiadványok alapján a felhasznált ISBN- és ISMN-számok ellenőrzése, jóváhagyása, javítása vagy törlése, az előzetes rekordok véglegesítése.
- Az ISBN-azonosító elemeinek önálló kezelése. Ezek a következők: előtag (978), országhód (963) vagy (615), kiadói kód vagy gyűjtőszám kód, kiadványelem, ellenőrző számjegy. Az új ISBN-azonosító elemeinek automatikus generálása vagy irányított létrehozása és kezelése.

1 717/2020. (XII. 30.) Korm. rendelet a kiadványok kötelezpéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és hasznosításáról: <https://njt.hu/jogszabaly/2020-717-20-22> (Hozzáférés: 2022.04.20.)

ISBN 978-963-200-100-5

3. ábra ISBN-szám vonalkóddal

- Az ISMN-azonosító elemeinek önálló kezelése. Ezek a következők: előtag 979-0, országkód *nincs*, kiadói kód vagy gyűjtőszám kód, kiadványelem, ellenőrző számjegy. Az új ISMN-azonosító elemeinek automatikus generálása vagy irányított létrehozása és kezelése.

ISMN 979-0-2600-0043-8

4. ábra ISMN-szám vonalkóddal

- **10 és 13 jegyű ISBN/ISMN-azonosítók párhuzamos kezelése.** Az azonosító számok nagymennyiségű kiutalása miatt 2007-ben a Nemzetközi ISBN Ügynökség, illetve 2008-ban a Nemzetközi ISMN Ügynökség is átállt a 13 számjegyű azonosító számokra. Az új rendszernek mind a 10, mind a 13 jegyű kiadványazonosító számokat kell tudnia kezelni.
- **Többkötetes műveknél az össz-ISBN/ISMN kezelése.** Többkötetes műveknél mindig egy ISBN-nel, illetve ISMN-nel többet utalunk ki a kiadványokra, mint ahány kötetből áll a mű. Ez a plusz azonosító az úgynevezett össz-ISBN, illetve össz-ISMN, melyet minden kötetben fel kell tüntetni.
- **Sorozati művek kezelése.** A sorozatok előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadványok, amelyek egymást követő részegységekből állnak. Lehetnek számozott vagy számozatlan sorozatok. A könyv- vagy kottasorozatok egésze ISSN-t, míg egyes kötetei ISBN-t, illetve ISMN-t kapnak. A sorozatokat meg kell különböztetni azoktól a többkötetes könyvektől és többkötetes kottáktól, melyek meghatározott számú kötet megjelenésével válnak teljessé, így ISSN-szám helyett össz-ISBN-számot kapnak.
- **Közös kiadások kezelése.** Ha több kiadó közösen jelentet meg egy könyvet, általában annak a kiadónak az ISBN-je szerepel a könyvön, amelyik kiadó a terjesztésre jogosult. Lehetőség van arra is, hogy minden résztvevő kiadó feltüntesse a saját ISBN-jét; a kiadványban, ebben az esetben jelölni kell azt is, hogy melyik szám melyik kiadóhoz tartozik.

Az OKP ISSN-kezelő része felé támasztott alapkövetelmények

- ISSN-számigényléshez kapcsolódó adatbekérő felület kialakítása kiadványtípusok szerint. A bekért kiadványadatok alapján döntést kell hozni, hogy időszaki kiadványnak vagy folyamatosan frissülő integráló dokumentumnak minősíthető-e egy adott kiadvány. Ezért olyan adatbekérő felületet kellett kialakítani, amely minden olyan információt tartalmaz, amely alapján a Magyar ISSN Nemzeti Központ jól minősítheti a kiadásra szánt dokumentumot.
- ISSN azonosítóra nem jogosult kiadványok kiszűrése. Az időszaki kiadványok és folytatódó dokumentumok nem minden típusát látja el ISSN-azonosítóval a Magyar ISSN Nemzeti Központ, ezért a lehető legpontosabb adatbekérő űrlap elkészítésére volt szükség.
- Előzetes és utólagos ISSN-számkiutalás biztosítása. Az ISSN nyolc számjegyből álló numerikus kód, amelynek elemei – a könyveket azonosító ISBN-től eltérően – semmiféle jelentést nem hordoznak, csupán azonosító funkciót töltenek be. A nyolcadik számjegy ellenőrző számjegy, mely az előző hétből számítható ki, és 0-tól 10-ig terjedhet. A 10-es számjegyet római szám helyettesíti, azaz: X. Az ISSN feltüntetése két, egyenként négy számjegyet tartalmazó adatcsoportban történik, amelyeket kötőjel kapcsol össze, és az ISSN betűkód előz meg.

5. ábra ISSN-szám vonalkóddal

Az ISBN és ISMN számkiutalással ellentétben ISSN-azonosítót a már korábban megjelent kiadványra is lehet igényelni, illetve kiutalni. Ezért a fejlesztés során meg kellett oldani, hogy a modulban a már megjelent és a még megjelenés előtt álló kiadványra egyaránt lehessen ISSN számot igényelni/kiutalni.

- ISSN-számok kiutalásáról értesítés küldése. A kiadóktól, szerkesztőségektől beérkezett kiadványadatok, illetve a megküldött kiadványtervek alapján megszületik a döntés az ISSN-szám kiutalásáról vagy a kérés elutasításáról. Ez az információ a modul partneri felületén keresztül jut el az igénylőhöz.
- Későbbiekben a rendszer közvetlen összekapcsolása a nemzetközi ISSN-regiszterrel. A jelenlegi rendszer úgy lett kialakítva, hogy az ISSN-igényléshez szükséges adatok bekérése és a számigénylők értesítése nincs közvetlenül összekapcsolva a nemzetközi ISSN Regiszterrel, ahol az időszaki kiadványok és a folyamatosan frissülő integráló dokumentumok adatai rögzítésre kerülnek. Ennek oka, hogy az ISSN Regiszter jelenleg megújítás alatt áll.

Az OKP kötelespéldány-kezelő része felé támasztott alapkövetelmények

- Feleljen meg a hatályos kötelespéldányról szóló kormányrendeletnek. 2021. január 1-én lépett hatályba a 717/2020. (XII.30.) Korm. rendelet a kiadványok kötelespéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és használatáról. A hatályos rendelet a korábbi jogszabálynál részletesebben taglalja az elektronikus formában megjelent kiadványok kezelését, a kötelespéldányok elosztását, az 50 példányszámnál kevesebb példányban készült kiadványok beküldését és a nyomtatott kiadvánnyal megegyező elektronikus változat beküldését. Az új rendszert az eddigi kötelespéldány-kezelés mellett ezekre az új funkciókra is fel kellett készíteni.
- Kezelje a **nyomtatott és elektronikus** formában is megjelenő kiadványok kötelespéldányainak érkeztetését és elosztását. A fejlesztők számára nagy kihívást jelentett a rendszer kialakítása során, hogy az azonos művek különböző megjelenési formáira (pl. nyomtatott kötött, nyomtatott fűzött, elektronikus e-pub, elektronikus mobi, hangoskönyv) kiutalt kiadványazonosító számokat gyakran felcserélik a kiadók és ezek kötelespéldányai nem is feltétlenül egy időben érkeznek be a nemzeti könyvtárba.
- A kötelespéldányok érkeztetésénél eddig nem használt új **adatmezőket** is tudjon kezelni (pl. oldalszám, kötés típusa, illusztráltság, várható megjelenés dátuma, évjelzés típusa, gerincméret, reklamáció jelzése, melléklet jelölése).
- Egy adott kiadvány **többszöri beérkezését** is tudja kezelni. Egy kiadványból utánnnyomások készülhetnek, amelyekből beérkeznek a kötelespéldányok, ezeket újból és újból érkeztetnünk kell.
- Azonos kiadványazonosítóval, de **különböző kiadásjelzéssel megjelenő kiadványok** érkeztetése. Sajnos nem minden kiadó jár el szabályszerűen akkor, amikor nem igényel új kiadványazonosító számot a korábban megjelent kötetek újabb kiadásaira. Így előfordul, hogy azonos ISBN- vagy ISMN-számhoz több kiadás és így több kötelespéldány beküldés is tartozik.
- Azonos kiadványazonosítóval megjelenő **kiadásváltozatok** (nyomtatott, elektronikus, kötött- fűzött stb.) érkeztetése. A különböző kiadásjelzéssel megjelenő kiadványokhoz hasonlóan néhány kiadó elfelejt a kiadásváltozatokra is külön azonosító számot igényelni és egy ISBN, ISMN, vagy ISSN számon jelenti meg a nyomtatott és elektronikus változatokat is.
- A számkiutaláskor megadott **kiadó megváltozásának** kezelése. Előfordul, hogy az előzetes számkiutaláskor más kiadót ad meg a számigénylő, mint ami végül a kiadványban szerepel. Ez leginkább az ISBN- és ISMN-számkiutalásnál jelent nagyobb problémát, hiszen egyes kiadók rendelkeznek saját számtartománnyal, amiből történik részükre a számkiutalás.
- Az előzetes kiadványazonosítóval rendelkező kiadványok, **ISBN, illetve ISMN nélküli megjelenésének** kezelése. A kötelespéldány érkeztetés során számos esetben találkozunk olyan kiadvánnyal, melyhez igényelt a kiadó kiadványazonosító számot, de végül nem tüntette fel azt a megjelent kiadványban.
- **Egy kiadványazonosító két különböző kiadványra történő felhasználásának** kezelése. Előfordul, hogy tévedésből egy kiadványazonosító számot két különböző kiadványra is felhasznál egy kiadó, legtöbbször kiadói, vagy nyomdai adminisztrációs hiba miatt.
- A kiadványban és a vonalkódban feltüntetett **eltérő azonosító** kezelése. Gyakori hiba, hogy a kiadványban szereplő ISBN, ISMN vagy ISSN eltér a vonalkódban feltüntetett azonosítótól. Általában a vonalkódban szerepel a jó azonosító szám.

- Kevesebb vagy több példányban, utólag beérkezett kiadványok kezelése. Sajnos nagyon ritka az olyan nyomdai vagy kiadói szállítmány, ahol ne lenne probléma a beküldött példányszámokkal. Szerencsére partnereink mindig megküldik a hiányzó példányokat, de azok érkeztetése később történik, mint az alappéldányoké.
- Melléklet nélkül érkezett kiadványok kezelése. Előfordul, hogy a nyomdából érkező kiadványokból hiányoznak a mellékletek, melyeket a kiadóktól kell utólag bekérnünk.
- Az előzetestől eltérő című kiadványok érkeztetése. Naponta találkozunk olyan kötelezpéldányként beérkezett kiadványokkal, amelyekre egészen más előzetes címen kértek kiadványazonosító számot.

Partnerek kezelése

Mind a kiadványazonosító számok kiutalása során, mind a kötelezpéldányok kezelése folyamán különböző külső partnerekkel kerül kapcsolatba a nemzeti könyvtár. Ezeket a partnereket három nagyobb csoportba sorolhatjuk:

- kiadók (testületi és magánkiadók)
- kötelezpéldány beszállítók (nyomdák, kiadók, szerzők, közreműködők, stb.)
- Az OSZK-nak beszállítandó kötelezpéldányokból részesülő könyvtárak (nemzeti könyvtárak, országos szakkönyvtárak, egyes egyetemi könyvtárak)

Jellemzően egy intézmény csak egy típusba sorolható, de vannak olyan partnereink, akik akár több szerepkörrel is rendelkeznek. Előfordul például, hogy egy könyvtár saját kiadásában jelentet meg műveket, amelyeknek kötelezpéldányait ő maga szállítja be a nemzeti könyvtárba, emellett a 717/2020. (XII.30.) Korm. rendelet alapján kötelezpéldányválogató-joggal rendelkező intézmény is. Ebben az esetben az adott könyvtárnál mindhárom szerepkör teljesül.

A partneri rendszer kialakítása során az alábbiakra kellett figyelniük:

- Testületi partnerek és magánszemélyek megkülönböztetése. Elsődlegesen a GDPR-előírások betartása miatt van erre szükség.
- Több szerepkörben is aktív partnerek definiálása.
- Partneri névváltozatok kezelése.
- Partneri átalakulások (pl. jogutód nélküli megszűnés, jogutódlás, összeolvadás kezelése)
- Gyűjtőszámos kiadói partnerek kezelése. A saját kiadói azonosítóval nem rendelkező alkalmi kiadók leválasztása oly módon, hogy az esetlegesen megnövekvő kiadványszám tükrében önálló, saját kiadói azonosítóval rendelkező kiadóvá válhassanak.

Mindezek tükrében hogy áll az új rendszer?

Hosszas tesztelési időszakot követően jelenleg éles adatokkal dolgozunk mind a partneri nyilvántartás (6-7. ábra), mind az ISBN és ISMN azonosító kiutalás és ellenőrzés (8-9-10. ábra), mind a kötelepéldány-érkeztetés és szétoztás (11-15. ábra) során.

Partner azonosítója	Partner típusa	Partner neve	Partner székhely címe	Partner e-mail címe és telefonszáma	Státusz	Partner fő kapcsolattartó neve	Partner fő kapcsolattartó e-mail címe	Partner jogelődje/jogutódja
eddc873b-44ae-4e5f-b41b-c6cd706530be	kiadó (fő tevékenységi körben kiadással foglalkozó gazdasági társaság)	Országos Széchényi Könyvtár	1827 Budapest Budavári Palota F. ép.	+36 1/224-3700	Élő			

6. ábra Partnerek keresése/listázása

Partner típusa: kiadó (fő tevékenységi körben kiadással foglalkozó gazdasági társaság)

Partner típusa: Testületi

Partner neve: Országos Széchényi Könyvtár

Státusz: Élő

Létrehozás dátuma: 2022.02.26

Partnerhez tartozó funkciócsoportok: Kiadó, Szállító

Szállító evvel azonosító: 2002623

Pályázati azonosító:

Tudományterület:

Névváltozat(ok):

Névváltozat: OSZK

Megjegyzés:

7. ábra Partneradatok szerkesztése

Partner* (20)

Számtartomány típusa* ISBN

Kiosztás típusa* Egyszeri (számkiosztás 1 kiadványra)

Mű jellege kötetek számossága szerint*

Megjelenési forma*

8. ábra ISBN-számkiutalás. Alapadatok

OKP Dokumentumfogadó kapu

Új ISBN szám kiutalása - Schnitta Sámuel Magyar Értelmi Kultúráért Egyesület

ALAPADATOK SZÁMTARTOMÁNY **SZÁM KIOSZTÁS ALAPADATOK** DOKUMENTUM ADATOK

Nyomatott szám kiosztás alapadatok

Beérkezettég*

Szám megadás módja

Dedikált számtartomány

Gyűjtő számtartomány

Számtartomány kiválasztása* (0)

Szám kiosztása automatikusan

Mellékletek

Számigénylésre vonatkozó megjegyzés

9. ábra ISBN-számkiutalás. Számkiosztási adatok

OKP Dokumentumfogadó kapu

Új ISBN szám kiutalása - Schnitta Sámuel Magyar Értelmi Kultúráért Egyesület

ALAPADATOK SZÁMTARTOMÁNY SZÁM KIOSZTÁS ALAPADATOK **DOKUMENTUM ADATOK**

Dokumentum jellege*

Sorozat-e?

Fordítás alapján készült?

Várható ISBN szám(ok)

Cím*

Alcím

Szerző, vagy szerző hiányában egyéb közreműködő*

Közreműködés jellege

Társszerző, egyéb közreműködő

Társkiadók

50 példány alatti megjelenés

10. ábra Számkiosztási adatok. Dokumentumadatok

OKP Dokumentumfogadó kapu

Nyomatott kötelepéldány érkeztetése

ISBN ISMN ISSN

Keresési kifejezés: 978-963-200-720-5

Keresési paraméter: Kiutalt ISBN/ISMN/ISSN szám

OSZLOP PARAMÉTEREZÉS MÓDOSÍTÁSA

Partner/kiadó megnevezése	Kiutalt szám típusa	Kiutalt ISBN/ISMN/ISSN szám	Cím	Szerző	Dokumentumtípus	Nyomatott/e-dokumentum	Kötés típusa	Sorozat címe	Beadás dátuma	Lajstromszám	Beérkezettég	Beérkezés dátuma	Műveletek
Országos Széchényi Könyvtár	ISBN	978-963-200-720-5	Ribizli na kraú svitu	nincs adat	Nyomatott nyelvi anyag (pl. könyv)	nyomatott dokumentum	-	-	2022.03.10	-	Előzetes	-	

Sorok száma: 10 / 1-1 / 1

11. ábra Kötelepéldány érkeztetés. Kiadvány kiválasztása

OKP Dokumentumfogadó kapu

Nyomatott kötelesspéldány érkeztetése

Kötelesspéldány beadás - Országos Széchényi Könyvtár

ALAPADATOK   DOKUMENTUM METAADATOK   JOGKEZELÉSI ADATOK   FELDOLGOZÁSI ADATOK   SZÁLLÍTÁS ALAPADATAI   KAPCSOLÓDÓ PÉLDÁNYOK   REKLAMÁCIÓK

Beadó partner megnevezése*
Országos Széchényi Könyvtár (4)

Beadó partner kapcsolattartójának megnevezése

Beküldetés*
Előzetes

Szám típusa*
ISBN

Szám nélküli

Csím
978-963-200-720-5

Számküldés dátuma
2022. 03. 10.

Számgigijésre vonatkozó megjegyzés

Hibás számok:

KÖVETKEZŐ   MENTÉS   MENTÉS ÉS ELFOGADÁS

12. ábra Kötelesspéldány érkeztetés. Kiadvány alapadatai

Nyomatott kötelesspéldány érkeztetése

Kötelesspéldány beadás - Országos Széchényi Könyvtár

ALAPADATOK   **DOKUMENTUM METAADATOK**   JOGKEZELÉSI ADATOK   FELDOLGOZÁSI ADATOK   SZÁLLÍTÁS ALAPADATAI   KAPCSOLÓDÓ PÉLDÁNYOK   REKLAMÁCIÓK

A dokumentumhoz tartozó metaadatokat űrlapon keresztül szeretné megadni, vagy metaadat rekordot szeretne az e-dokumentumhoz feltölteni? Az elfogadott metaadat rekord formátumok: MARC21 leírási szabványt használó .mrc kiterjesztés, MARC21 leírási szabványt használó MARCXML fájl, qDC leírási szabványt használó XML fájl.

Űrlappal metaadat megadás vagy metaadat rekord feltöltés
Űrlap kitöltés

Dokumentum jellege*
Nyomatott nyelvi anyag (pl. könyv)

Tudományterület

Sorozat-e?

Fordítás alapján készült?

Cím*
Ribizli na krau svitu

Alcím

Szerző, vagy szerző nénykben egyéb közreműködő?
nincs adat

Közreműködés jellege

VISSZA   KÖVETKEZŐ   MENTÉS   MENTÉS ÉS ELFOGADÁS

13. ábra Kötelesspéldány érkeztetés. Dokumentumok metaadatai.

Kötelezpéldány beadás - Országos Széchényi Könyvtár

ALAPADATOK DOKUMENTUM METAADATOK JOGKEZELÉSI ADATOK FELDOLGOZÁSI ADATOK **SZÁLLÍTÁS ALAPADATAI** KAPCSOLODÓ PÉLDÁNYOK REKLAMÁCIÓK

Szállító partner megnevezése* (20)

Szállító partner kapcsolattartójának megnevezése (100)

Szállító partner kapcsolattartó elérhetőség

Szállítólevél száma*

Vonalkód

Melléletek

Beadott példányok száma* 6

Plusz példány beküldése OSZK digitalizálásra

Automatikus érkeztetés

Lajstromszám Kiadói év Kiadójelzés Megjegyzés

VISSZA KÖVETKEZŐ MENTÉS MENTÉS ÉS ELFOGADÁS

14. ábra Kötelezpéldány-érkeztetés. Szállítás alapadatai

Elosztás

Adja hozzá a kívánt mennyiséget az adott elsődleges válogató könyvtárakhoz

Cím: Varázslatos helyesírásunk 3. évfolyam 21/c 3039 4
 Kiutalt szám: 978-963-261-151-8 6
 Benyújtott példányok száma 6
 Tudományterület

1/B1 OSZK nyomtatott használati ... - 1 +	1/B1 OSZK Nyomatott archiv pél... - 1 +	1/B1 OSZK ún. EV-s nyomtatott p... - 0 +	
2/D1 Debreceni Egyetem. Egyete... - 0 +	3/B9 KSH Kvt - 0 +	6/SZ1 Szegeődi Tudományegyetem ... - 0 +	7/P1 Pécsi Tudományegyetem Eg... - 0 +
10/B2 ELTE Egyetemi Kvt. és Levél... - 0 +	11/B10 Fővárosi Szabó Ervin Könyvt... - 0 +	12/B8 Országgyűlési Kvt. - 0 +	15/B12 Budapesti Corvinus Egyete... - 0 +
16/B7 Országos Pedag. Kvt. és Mű... - 0 +	17/B1700 Kvt. Int. / Könyvtártörténeti ... - 0 +	19/B11 BME-OMIKK - 0 +	22/B5 Magyar Mezőgazdasági Mű... - 0 +

Maradék: 4 MENTÉS MENTÉS ÉS ELFOGADÁS

15. ábra Kötelezpéldány-elosztás

Milyen feladatok várnak még ránk?

- **Partneri felület indítása.** Reményeink szerint a partneri felület elsősorban a kiadók részére fog óriási segítséget nyújtani, hiszen egy felületen keresztül fognak tudni mind ISBN, ISMN és ISSN azonosítót igényelni és kiadói adataikat módosítani. Nyomon tudják a jövőben követni az összes részükre kiutalt nemzetközi azonosító számot és az azokhoz tartozó kiadványok adatait. Ellenőrizhetik, hogy saját kiadványaikból beérkeztek-e a kötelezpéldányok.
- **Pályázati igazolások kezelésnek tesztelése.** A modul úgy lett kialakítva, hogy a pályázati támogatás révén megjelent és beszolgáltatásra került kötelezpéldányokról igazolásokat állítson ki a pályázatkezelő részére.

- Az előforduló adatmigrációs hibák javítása. Az adatmigráció több rendszerből egy rendszerbe történt, ezért keletkeztek duplikált rekordok, amelyeket ki kell szűrni néhány egyéb adatmigrációs hiba javítása mellett.
- A katalogizáló és gyarapítási modulhoz kapcsolódás ellenőrzése. Amint az OKP katalogizáló és gyarapítási modulja is éles adatokkal kezd majd dolgozni, ellenőrizni kell a kiadványrekordok hibátlan áttöltését.

Források

1. Országos Könyvtári Platform honlapja. <https://okp.oszk.hu/> (Hozzáférés: 2022.04.20.)
2. Országos Széchényi Könyvtár honlapja. ISBN, ISMN menüpont. Kapcsolódó tartalmak <http://www.oszk.hu/sites/default/files/ISBN-utmutato-%2020121220.pdf> (Hozzáférés: 2022.04.20.)
3. Országos Széchényi Könyvtár honlapja. ISBN, ISMN menüpont. Kapcsolódó tartalmak http://www.oszk.hu/sites/default/files/ISMN_utmutato.pdf (Hozzáférés: 2022.04.20.)
4. Országos Széchényi Könyvtár honlapja. ISSN menüpont. Kapcsolódó tartalmak <http://www.oszk.hu/sites/default/files/ISSN%20utmutato-2012.pdf> (Hozzáférés: 2022.04.20.)
5. Országos Széchényi Könyvtár honlapja. Kötelesepéldányok menüpont. Kapcsolódó tartalmak <http://www.oszk.hu/sites/default/files/magyar-kozlony-koteles-rendelet-2021.pdf> (Hozzáférés: 2022.04.20.)